

Biblioteca Oberta

Nº6 Març 2005

GUIA D'AUDIOVISUALS

JESÚS
EN EL CINEMA
La història més
gran mai
contada

Biblioteca Central. C/ Solades, 25. Tel. 964 52 04 81
e-mail: biblioteca@ajvila-real.es

LA HISTÒRIA MÉS GRAN MAI CONTADA. JESÚS EN EL CINEMA

Un dels personatges més recurrents dins de la història del cinema ha estat el de Jesucrist, figura que va atraure els pioners del cinema i que, fins a l'actualitat, no ha deixat de representar-se d'una manera o d'una altra. A la fi del segle XIX es rodaren les primeres versions i, a l'abril de 2004, va arribar a les nostres pantalles

la darrera, *La passió de Crist*. A continuació, farem un recorregut retrospectiu sobre la multitud de versions realitzades al voltant d'aquest personatge, des dels inicis de la cinematografia fins a l'actualitat.

Dels inicis a l'arribada del cinema sonor

Les primeres realitzacions sobre la vida i mort de Jesús de Natzaret daten de 1897, amb no menys de 5 produccions. A França es filmaren dues, una produïda per Lumière i realitzada per Hatot, i l'altra dirigida per Kichner. La primera fou rodada a Horitz, Bohèmia, durant la

representació de la Setmana Santa. L'altra reproduïa una representació organitzada per la Bonne Presse. D'aquest any data l'adaptació popular de William Hagar *The Sing of the Cross*, a l'igual que l'americana *Passion* de J. L. Vicent. També a Itàlia Luigi Topf realitzà el *Passione du Gesù*. El 1900 Georges Méliès creà amb la tècnica de sobreimpressió *Le Christ marchant sur les flots*. Les produccions religioses amb Jesús com a protagonista continuaren des dels inicis del segle XX. Aquestes pel·lícules es realitzaven, entre altres causes, amb la finalitat de garantir la moralitat en el cinema i fer callar les crítiques de les institucions religioses, ja que molts dels espectadors que anaven a les projeccions esperaven passar un moment distret amb cintes d'humor, màgia, fantasia i, fins i tot, amb una certa dosi de picardia i erotisme.

Els pioners de la indústria cinematogràfica francesa Pathé i Gaumont, també produïren pel·lícules sobre Jesús. L'any 1902 Pathé encarregà *Passion* (1904) a Ferdinand Zecca i Gaumont va fer el mateix amb *La vie du Christ* (1906) i la confià a V. Jasset. Més produccions de l'època són *Le Baiser de Judas* (1913) d'Armand Bour, *Christ en croix* de Louis Feuillade i unes altres més encarregades per Pathé a Maitre el 1907 i a Zecca de nou el 1914.

Giulio Antamoro i Giuseppe de Liguoro anaren a Egipte i Palestina per rodar el que podríem dir la primera versió important, ja que recreava la vida de Jesús en 4 parts: la infantesa, la predicació, la mort i la resurrecció. D. W. Griffith i T. H.

Ince, pioners del cinema americà, també l'abordaren. El primer amb la superproducció *Intolerància* (*Intolerance*, 1915) i el segon amb *Civilització* (*Civilization*, 1916). Més tard, Dreyer realitzaria *Pàgines del llibre de Satan* (*Blade o5f Satans book*, 1920).

A Alemanya Robert Wiene rodà *I.N.R.I.* (1923) amb una estètica expressionista i envoltat pels millors actors alemanys del moment. Als EUA Cecil B. De Miller dirigí la superproducció *Rei de Reis* (*King of Kings*, 1926), on es narren els darrers anys de la vida de Jesucrist. La grandiositat del film es posa en consonància amb la falta de qualitat i, també, amb la mancança de missatge religiós i rigor històric.

La primera versió d'un altre clàssic com és *Ben-Hur* (1926), de Fred Niblo, no mostra la imatge completa de Jesús, sinó solament una part d'ella mitjançant una ombra, un tros del vestit, una mà,

etc. Les representacions del Messies van resultar molt més evocadores i commovedores.

Des del cinema sonor fins a *La passió de Crist*

L'arribada del cinema sonor no fou cap impediment per a la realització de pel·lícules amb aquesta temàtica. D'aquest moment són *Golgotha* (1935) de Julien Duduvier amb Jean Gabin, *La vie de Jesus* (1936) de Marcel Gibaud i *Ecce Homo* (1936) de Walter Rilla.

El cinema espanyol també disposa de diverses pel·lícules que van dur la vida de Jesús a la gran pantalla. A Mèxic es van rodar dos films: el primer fou de José Díaz Morales amb *Jesús de Nazaret* (1942) i el segon de Miguel Morayta amb *El màrtir del calvari* (1952). Les produccions rodades a Espanya entre documentals i pel·lícules foren nombroses, però entre la mediocritat de totes, caldria destacar *El Judas* (1952) d'Ignaci F. Iquino i *El bes de Judas* (1953) de Rafael Gil. El 1953 Henry Koster va rodar *La túnica sagrada* (*The robe*), important per dues causes: la primera, perquè va ser la primera pel·lícula realitzada en cinemascope, i la segona, perquè a l'igual que en la primera versió de Ben-Hur, la representació de la imatge completa de Jesús fou substituïda per ombres o diferents parts dels seu físic, recurs que també es va utilitzar en la segona versió de Ben-Hur realitzada per William Wyler.

A la dècada dels 60 arriben les grans superproduccions americanes que recreen els últims anys de vida de Jesús. Són produccions amb un alt pressupost i amb les millors estrelles del moment, però també amb noves tècniques cinematogràfiques:

Rei de Reis (*Kings of Kings*, 1961) de Nicholas Ray i *La història més gran mai contada* (*The greatest story ever told*, 1964).

Pier Paolo Pasolini realitzà a Itàlia *L'evangeli segons sant Mateu* (*Il Vangelo secondo Matteo*, 1964), la pel·lícula que més s'acosta a l'austeritat del Nou Testament. El director es mantingué fidel al text de l'evangeli i intentà recuperar la humanitat de Jesús, però sense oblidar la seua dimensió sobrenatural. Pasolini donà una visió profunda de Jesús i el situà dins del context d'una sèrie de reflexions filosòfiques i sociològiques implicades dins de la realitat històrica. El personatge principal fou interpretat per un actor català sense cap experiència. El 1972 s'estrenà *Jesucrist Superstar* de Norman Jewison, òpera rock procedent d'un musical de Broadway amb la interpretació lliure dels textos sagrats, llocs, situacions i vestuari, d'acord amb el gust pop de l'època. El text era obra de Tim Rice i la música d'Andrew Lloyd Webber. La pel·lícula se centra en els darrers dies de vida de Jesús i omet la resurrecció.

Un any després, J. L. Sáenz de Heredia portà al cinema l'obra de teatre *Procés a Jesús*, on un grup de sefardites intenta veure si Jesús fou ben jutjat o no.

Rosellini realitzà per a la televisió *El Messies* (*El Mesías*, 1975). El més important d'aquesta obra és que el personatge de Jesús fou abordat com un mestre savi i que és a partir de la seua paraula d'on ix la força interior, la transcendència i el sentit de la seua missió, i no dels seus fets.

Un altre italià, Franco Zeffirelli dirigí per a la televisió una sèrie sobre Jesús amb una duració de 7 hores, origen de la versió cinematogràfica *Jesús de Natzaret* (*Gesù di Nazareth*, 1977). Fou

una obra molt alabada per l'església catòlica, però, en canvi, rebutjada pels puritans americans i molt injuriada per la crítica especialitzada.

De la dècada dels 80 destaca *L'última temptació de Crist* (*The last temptation of Christ*, 1988) de Scorsese i basada en la novel·la de Kazantzakis. En aquesta obra, intenta allunyar-se de la visió perfecta del Messies i introdueix l'espectador dins del conflicte de Jesús, un home que pateix. La pel·lícula escandalitzà l'església, però fou aclamada per la crítica i públic.

La pel·lícula canadenc *Jesús de Canadà* (*Jesús de Canada*, 1989) de Denys Arcand, va reviuere el tema de l'actor que interpreta la figura de Jesús i que acaba identificant-se de ple amb el seu personatge en la vida real.

Ja en el segle XXI, la polèmica i el debat s'ha obert amb *La passió de Crist* de Mel Gibson. D'una banda, es troben els que la defensen a ultrança, i de l'altra, els que l'ataquen per antisemita, integrista religiós, excés de violència i sensacionalista. La pel·lícula recrea els darrers moments de la seua vida, des de

l'oració en l'hort fins a la resurrecció, i està rodada en tres llengües diferents: arameu, hebreu i llatí. Malgrat les seues crítiques negatives, ha entrat dins de la llista de les pel·lícules de més èxit de la història.

Bibliografia

Gubern, R (2001): *Historia del cine*. Ed. Lumen. Barcelona.

Jeanne, R. i Ford, Ch. (1992): *Historia ilustrada del cine*. 3 Vol. Alianza Editorial. Madrid.

Fitxes Visuals

Rey de reyes

Títol original: *King of kings*

País: EUA

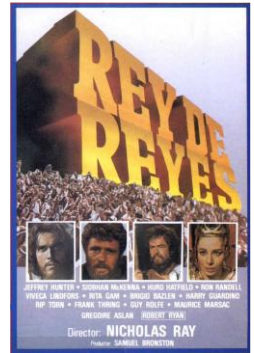
Any de producció: 1961

Director: Nicholas Ray

Música: Miklós Rózsa

Intèrprets: Jeffrey Hunter, Siobhan McKenna, Hurd Hatfield, Ron Randell

Duració: 168 min

Sinopsi: Quan les legions romanes conquereixen Palestina, naix un xiquet en un estable adorat pels pastors i per tres mags procedents d'Orient que arriben a ell guiats per una estrella. El rei Herodes, que temia pel naixement d'un nou messies, dóna l'ordre d'assassinar tots els nounats...

El evangelio según san Mateo

Títol original: *Il vangelo secondo Matteo*

País: Itàlia

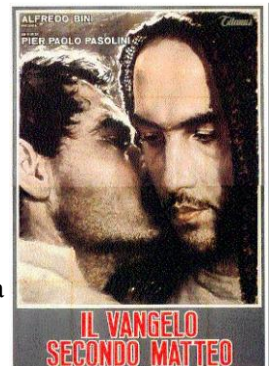
Any de producció: 1964

Director: Pier Paolo Pasolini

Música: Luis Enríquez Bacalov i Carlo Rustichelli

Intèrprets: Enrique Irazoqui, Margherita Caruso, Susanna Pasolini, Marcello Morante

Duració: 137 min

Sinopsi: Relata la vida i passió de Jesús seguint pas a pas l'evangeli de Mateu.

La vida de Brian

Títol original: *Life of Brian*

País: Anglaterra

Any de producció: 1979

Música: Geoffrey Burgon

Intèrprets: Terry Jones, Graham Chapman, Michael Palin, John Cleese, Terry Gilliam

Duració: 93 min

Sinopsi: Divertida paròdia de la vida de Jesús. La vida de Brian es desenvolupa de forma paral·lela a la de Jesús. Quan Palestina estava dominada pels romans, Brian entra a formar part d'un grup terrorista anomenat Front Popular de Judea i es dedica a pintar consignes antiimperialistes als murs del palau. D'altra banda, també és seguit com si fóra el Messies per tot un grup de fidels.

Así en el cielo como en la tierra

País: Espanya

Any de producció: 1995

Director: José Luis Cuerda

Intèrprets: Francisco Rabal, Fernando Fernán Gómez, Jesús Bonilla, Luis Ciges, Agustín González, Mónica Molina

Duració: 135 min

Sinopsi: Déu vol tenir un altre fill i serà ell mateix qui l'educarà d'una forma més moderna. Quan Jesucrist coneix les seues intencions, vol evitar-lo per a la qual cosa idea un Apocalipsi.

Jesús, el mensaje enterrado

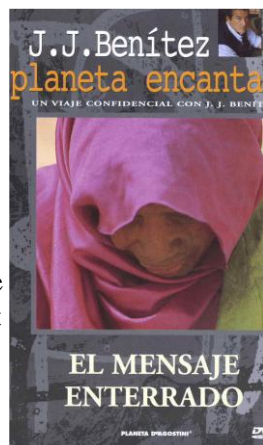
Direcció: J. J. Benítez

Any de producció: 2003

Duració: 50 min

Collecció: Planeta Encantado

Documental que tracta de desvetllar els enigmes que envolten la figura de Jesús sota una interpretació molt personal.

Fitxes sonores

Passió segons Sant Mateu

Autor: Johan Sebastian Bach

Any de composició: 1729

Intèrprets: Philharmonia Orchestra; Director: Otto Klemperer

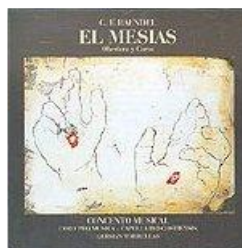
El Messias

Autor : Georg Friedrich Haendel

Any de composició: 1741/1742

Intèrprets: Orquestra simfònica Radio Stutgart;

Director: Neville Marriner

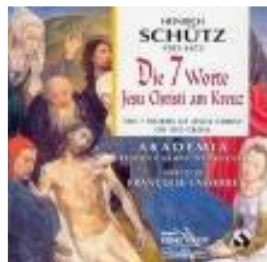

Les set paraules de Jesucrist en la creu

Autor: Heinrich Schütz

Any de composició: 1645

Intèrprets: Ensemble Clément Janequin; Les Saqueboutiers de Toulouse

Stabat Mater

Autor: Giovanni Battista Pergolesi

Any de composició: 1735?

Intèrprets: Concerto Vocale; Director: René Jacobs

